

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ В СФЕРАТА НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ В БЪЛГАРИЯ

Гергана Петрова

RESEARCH IN THE FIELD OF HEALTH CARE IN BULGARIA

Gergana Petrova

Medical University of Plovdiv, Faculty of Public Health, dept. "Health care management", 4002 Plovdiv, 15a V. Aprilov blvd., Bulgaria, e-mail: gkpg21@yahoo.com

ABSTRACT

Development of education in health care in Bulgaria and bringing it closer to European standards possible, affects all aspects.

This paper aims to outline the key issues and trends in research in the field of health care through research printed in the journal "Nursing" research papers.

Based on the method of document analysis is an analysis of 151 articles published in the journal "Nursing" for the five-year period 2008 to 2012.

Analysis of the results shows that publications in the journal "Nursing" research five years were mainly carried out by senior faculty positions.

If we consider the thematic areas in which these publications naturally the highest share is the learning and teaching ($29.13 \pm 4.48\%$).

Following publications on specialized health care ($11.65 \pm 3.16\%$), health promotion ($9.71 \pm 2.91\%$) and psychological problems related to stress at work ($8.74 \pm 2.78\%$).

There are very few publications focused on application quality health care for patients ($3.88 \pm 1.90\%$), the theoretical foundations of nursing and midwifery care ($3.88 \pm 1.90\%$) and implementation of complete health care professionals ($2.91 \pm 1.66\%$).

In conclusion, it should be noted that in the past five years, increasing interest in research in the field of health care both at home and abroad.

Key words: *Health care, nursing, scientific investigations.*

Въведение: Развитието на образованието по здравни грижи в България и доближаването му максимално до Европейските стандарти, оказва влияние върху всички негови аспекти.

Все повече са научните прояви и организираните научни форуми в сферата на здравните грижи. Наблюдава се и положителна тенденция за повишаване на публикационната активност. Нараства броят, както на отделни стаии така и на ръководства, учебни помагала и учебници, в областта на здравните грижи.

Заражда се и интерес за разработване на дисертационни трудове в тази област, чиито автори са с базово образование в съответната сфера.

На този етап у нас съществуват две списания насочени към аудиторията на всички професионалисти по здравните грижи: сп. „Сестринско дело“, което е с над 40 г. история и сп. „Здравни грижи“, което излиза вече 10 г.

Цел: Настоящата разработка има за цел да очертае основни аспекти и тенденции в научните изследвания в сферата на здравните грижи, чрез проучване на отпечатаните в сп. „Сестринско дело“ научни стаии.

Материал и методи: Въз основа на метода анализ на документи е извършен анализ на 151 статии публикувани в списание „Сестринско дело“ за петгодишен период 2008-2012г.

Резултати: Анализът на резултатите показва, че публикациите в сп. „Сестринско дело“ за изследвания пет годишен период са извършени предимно от заемащи преподавателски длъжности - преподаватели както в Медицинските университети, така и в Медицинските колежи ($76.77 \pm 4.72\%$), следвани от професионалисти по здравни грижи на ръководни

длъжности - старши и главни ръководители (16.16±3.70%). Изключително нисък е дялът на студентските публикации (5.05±2.20%) и още по-нисък на тези направени от редови медицински сестри, акушерки и др. професионалисти по здравни грижи (2.02±1.41%).

Ако разгледаме тематичните направления, в които са извършени тези публикации закономерно най-висок дял са в областта на *обучението и преподаването* (29.13±4.48%). Този вид публикации изследват различни негови аспекти в сферата на здравните грижи.

Прави впечатление, че почти същият дял (28.16±4.43%) са и *публикациите в други области*, нямащи пряко отношение към здравните грижи. Това са предимно клинични публикации в областта на АГ, педиатрията и др. медицински специалности.

Следват публикации в областта на *специализираните здравни грижи* (11.65±3.16%), *промоцията на здравето* (9.71±2.91%) и *психологически проблеми свързани със стреса на работното място* (8.74 ±2.78%).

Много малко са публикациите насочени към *качеството на полаганите здравни грижи за пациента* (3.88±1.90%), *теоретичните основи на сестринските и акушерски грижи* (3.88±1.90%) и *реализацията на завършващите професионалисти по здравни грижи* (2.91±1.66%).

Обсъждане на резултатите: При преглед на чуждестранната литература, откриваме редица публикации и последващи дискусии по тази тема.

В статията на Oergmann МН., Shaw-Kokot J., 2013г. се представят различни списанията за медицински сестри, които имат импакт фактор. В същото време авторите, подчертава, че в областта на сестринството списанията с импакт фактор са сравнително малък брой [3].

В България има само две списания за медицински сестри. Списание „Сестринско дело”, което е издание на ЦМБ и сп. „Здравни грижи”, което е орган на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи /БАПЗГ/. И двете списания са реферирани с редакционна колегия включваща хабилиитирани преподаватели от България, като сп. „Сестринско дело” се индексира и в две международни бази данни, но никое от тях не носи импакт фактор на авторите.

Pölkki T., Kanste O., Kääriäinen H., 2013г. в статия анализират и представят десетте най-престижни списания за медицински сестри. Авторите посочват, че не е правено проучване върху методологията на сестринските изследвания, независимо от нарастващия им брой през последните години. Независимо от това, че публикациите са направени в списания с импакт фактор качеството на методиката на научните изследвания варира значително [4].

Статия на Lecordier D., Remy-Larreau I., Jovic L., 2013г., разглежда това, че през последните четири години се наблюдава развитие на научно-изследователската работа на медицинските сестри и останалите здравни специалисти във Франция. Авторите представят явлението като елемент от утвърждаването на университетското сестринско образование [2].

По литературни данни от България, (Дойновска, Р., И. Стамболова, 2011г.) през последните 10-15г. нараства дела на научно-изследователската дейност и в областта на здравните грижи, като този вид дейност има свои строго научни принципи, които е необходимо да се спазват. Активните действия на БАПЗГ и ръководството на болницата, разширяват възможностите за провеждане на различни научни форуми във ВМА. Авторите изследват и предпочитаните теми за бъдеща научно-изследователска работа [1].

Заключение: Прави впечатление, че интереса към научно-изследователската работа в сферата на здравните грижи, нараства през последните пет години както в чужбина, така и у нас. Възможностите и традициите за научно-изследователска дейност са значително по-добри.

В предвид на това, че публикациите са предимно от преподаватели, за сметка на студенти и редови професионалисти по здравни грижи, уместно би било за в бъдеще

усилията да бъдат насочени към извънаудиторна самостоятелна работа, която би довела до съвместни публикации на преподаватели и студенти.

В предвид малкото публикации на редови професионалисти по здравни грижи, касаещи качеството на полаганите здравни грижи за пациента, е уместно за в бъдеще да се установи колаборация между преподаватели от медицинските университети и колежи и редови професионалисти по здравни грижи, с цел съвместни участия в научни форуми и последващи публикации.

Литература:

1. Дойновска, Р., И. Стамболова, 2011. Научно изследователска дейност на професионалистите по здравни грижи от МБАЛ-ВМА Софи, Сестринско дело, 1-2, 42-46.
2. Lecordier D., Remy-Larqeau I., Jovic L., 2013. How to approach the matter of the discipline of “sciences in nursing” in France? *Rech Soins Infirm*, 112, 6-12.
3. Oermann MH., Shaw-Kokot J., 2013, Impact Factors of Nursing Journals: What You Need to Know, *J Contint Educ. Nurs*, 8, 1-6.
4. Pölkki T., Kanste O., Kärrläntent H., 2013, The methodological quality of systematic reviews published in high – impact nursing journals: a review of the interature, *J Clin Nurs*, 13.